

การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรเจ้าพนักงานเภสัชกรรมในประเทศไทย

กิ่งแก้ว มาพงษ์¹, สัมมนา มูลสาร², น้องเล็ก คุณวราดิศย์²

¹นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาเภสัชศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

²คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรเจ้าพนักงานเภสัชกรรมในประเทศไทย **วิธีการ:** การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยเก็บข้อมูลจากอาจารย์ 88 คน และนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาเทคนิคเภสัชกรรม 276 คนของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร ทั้ง 7 แห่งในประเทศไทย (ชลบุรี พิษณุโลก ยะลา ขอนแก่น ตรัง อุบลราชธานี และสุพรรณบุรี) การศึกษาใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลความเห็นต่อความเหมาะสมของสภาพการจัดการศึกษาใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการบริหารจัดการ **ผลการวิจัย:** อาจารย์ให้ความเห็นต่อความเหมาะสมของสภาพการจัดการศึกษาในด้านหลักสูตรในระดับมาก (4.01 ± 0.69 จากคะแนนเต็ม 5) ด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับมาก (4.14 ± 0.65) และด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก (3.89 ± 0.80) สำหรับกลุ่มนักศึกษาให้ความเห็นต่อความเหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับมากทุกด้านเช่นเดียวกัน ดังนี้ ด้านหลักสูตร (4.15 ± 0.60) ด้านการจัดการเรียนการสอน (4.18 ± 0.60) และด้านบริหารจัดการ (4.05 ± 0.72) **สรุป:** ถึงแม้ว่าความเห็นของอาจารย์ต่อความเหมาะสมของสภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรแต่ละแห่ง โดยภาพรวมจะอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีประเด็นที่ยังต้องพัฒนาในเรื่องการบริหารจัดการ สื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนั้นวิทยาลัยแต่ละแห่งต้องตระหนักถึงการพัฒนาในประเด็นเหล่านี้ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

คำสำคัญ: สภาพการจัดการศึกษา เทคนิคเภสัชกรรม เจ้าพนักงานเภสัชกรรม วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร

รับต้นฉบับ: 4 ส.ค. 2564, ได้รับบทความฉบับปรับปรุง: 3 ก.ย. 2564, รับลงตีพิมพ์: 8 ก.ย. 2564

ผู้ประสานงานบทความ: กิ่งแก้ว มาพงษ์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี 187 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองศรีไค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 34190 **E-mail:** kkingkaews@hotmail.com

A Study on Educational Provision of Pharmacy Technician Curriculum in Thailand

Kingkaew Mapong¹, Summana Moolasarn², Nonglek Kunawaradisai²

¹Student of Doctor of Philosophy Program in Pharmaceutical Sciences,

²Faculty of Pharmaceutical Sciences, Ubon Ratchathani University

Abstract

Objective: To investigate educational provision of pharmacy technician curriculum in Thailand. **Methods:** This study was a survey research. Data were collected from 88 lecturers and 276 students of the Diploma Pharmacy Technician Program from all 7 Sirindhorn Colleges of Public Health in Thailand (Chonburi, Phitsanulok, Yala, Khon Kaen, Trang, Ubon Ratchathani, and Suphan Buri). A self-administered questionnaire was used to collect the data on opinion towards the appropriateness of the educational provision in 3 aspects: 1) curriculum 2) teaching and learning and 3) administration. **Results:** Lecturers rated the appropriateness of education provision in the aspect of curriculum at a high level (4.01 ± 0.69 out of the full score of 5), teaching and learning at a high level (4.14 ± 0.65) and administration at a high level (3.86 ± 0.80). Students also rated the appropriateness of education provision at a high level in all aspect, i.e., curriculum (4.15 ± 0.60), teaching and learning (4.18 ± 0.60), and administration (4.05 ± 0.72). **Conclusion:** Although the teachers rated the overall appropriateness of education provision of each Sirindhorn College of Public Health at a high level, there are still issues needed improvement in terms of administration, teaching media, building, environment, and extracurricular activities. Therefore, each college must be aware of these areas for improvement which could lead to student development to achieve the goals of curriculum.

Keywords: education provision, pharmaceutical techniques, pharmacy technician, Sirindhorn College of Public Health

บทนำ

การศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เป็นพลเมืองดี มีความรู้ความสามารถในการดำเนินชีวิตและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ การเตรียมผู้เรียนให้สามารถใช้ชีวิตที่เรียนรู้ในการประกอบอาชีพและการปฏิบัติหน้าที่ในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำหลักสูตรต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งในด้านตัวบุคคล วัฒนธรรม สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนความก้าวหน้าทางวิชาการ และเทคโนโลยีต่างๆ ดังนั้น ในการจัดทำหลักสูตรต้องมีการศึกษาวิเคราะห์สภาพและปัญหาของการจัดการเรียนการสอนกับความเหมาะสมของหลักสูตรเสียก่อน (1) นอกจากนี้ วิจิตร ศรีสะอาด (2) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า การจัดการอุดมศึกษานั้นจะต้องคำนึงถึงความเป็นเลิศทางวิชาการเป็นอันดับแรก ในขณะเดียวกัน ความเป็นเลิศทางวิชาการนั้น ต้องมีความสัมพันธ์กันกับความสามารถในการใช้วิชาการเพื่อสนองความต้องการของสังคมด้วย ดังจะเห็นได้ว่าการจัดการอุดมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มี ความเป็นเลิศทั้งด้านความรู้ คุณธรรม และจริยธรรม ตลอดจนสามารถนำสิ่งเหล่านี้ไปใช้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้ช่วยเภสัชกรเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานของโรงพยาบาล เน้นการปฏิบัติงานด้านบริการเภสัชกรรม งานบริหารเวชภัณฑ์ และงานผลิตยาในโรงพยาบาล ภายใต้การควบคุมของเภสัชกร กระทรวงสาธารณสุขได้ผลิตผู้ช่วยเภสัชกรขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2518 (3) ที่โรงเรียนผู้ช่วยเภสัชกร โรงพยาบาลราชวิถี โดยมีระยะเวลาการศึกษา 1 ปี ในปี พ.ศ. 2531 คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้ยกเลิกตำแหน่งผู้ช่วยเภสัชกร โดยให้ผู้ช่วยเภสัชกรที่จบหลักสูตรผู้ช่วยเภสัชกรจากโรงพยาบาลราชวิถีไปฝึกอบรมเพิ่มเติมอีกครั้งปี แล้วปรับวุฒิการศึกษาเป็นเจ้าพนักงานเภสัชกรรม จากนั้นได้มีการปรับปรุงหลักสูตรเจ้าพนักงานเภสัชกรรมเรื่อยมาเป็นลำดับ ดังนี้ “หลักสูตรเจ้าพนักงานเภสัชกรรม พ.ศ.2529”, “หลักสูตรเจ้าพนักงานเภสัชกรรม พ.ศ.2530”, “หลักสูตรประกาศนียบัตร

เจ้าพนักงานเภสัชกรรม พ.ศ. 2535”, “หลักสูตรประกาศนียบัตรเจ้าพนักงานเภสัชกรรม พ.ศ. 2538”, “หลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) พ.ศ. 2543”, “หลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) พ.ศ. 2545”, “หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) พ.ศ. 2550”, “หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์ ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2556 สาขาวิชาเทคนิคเภสัชกรรม” และ “หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561 สาขาวิชาเทคนิคเภสัชกรรม” โดยหลักสูตรต้องผ่านความเห็นชอบจากสภาเภสัชกรรม และผ่านการรับรองหลักสูตรจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และต้องจัดการเรียนการสอนให้ได้ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ.2561

หลักสูตรสังกัดในสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข โดยมีหน่วยงานที่ผลิตเจ้าพนักงานเภสัชกรรม คือ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร (วสส.) ซึ่งในประเทศไทยมีทั้งหมด 7 แห่ง ได้แก่ วสส.ขอนแก่น วสส.พิษณุโลก วสส.ชลบุรี วสส.ยะลา วสส.อุบลราชธานี วสส.ตรัง และ วสส.สุพรรณบุรี ปัจจุบันได้เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาเทคนิคเภสัชกรรม ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2561 ซึ่งเป็นหลักสูตร 2 ปี (4) เมื่อเรียนจบการศึกษา ผู้เรียนปฏิบัติงานในตำแหน่งเจ้าพนักงานเภสัชกรรมตามสถานบริการสาธารณสุขต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีบทบาทหน้าที่ภายใต้การดูแลและควบคุมของเภสัชกร ได้แก่ งานบริหารเภสัชกรรม งานบริการเภสัชสนเทศ งานบริการเภสัชกรรม งานผลิตยา งานเภสัชกรรมปฐมภูมิ งานเภสัชสาธารณสุข และงานบริหารเวชภัณฑ์ (5)

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนของ วสส. ทั้ง 7 แห่ง ใช้หลักสูตรเดียวกัน คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561 สาขาวิชาเทคนิคเภสัชกรรม การจัดการศึกษาของ วสส. ได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกอย่างต่อเนื่อง ทั้งการปฏิรูประบบสุขภาพ นโยบายต่าง ๆ ที่มีผลให้ระบบการบริการสุขภาพเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น องค์ประกอบที่สำคัญ คือหลักสูตรซึ่งเป็นมวลประสบการณ์ทั้งหมดที่วิทยาลัยจัดให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อให้บรรลุ

จุดมุ่งหมาย ยังไม่มีการศึกษาถึงสภาพการจัดการศึกษา ได้แก่ ด้านหลักสูตร วิธีการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล กิจกรรมเสริมหลักสูตร สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม ในหลักสูตรเจ้าพนักงานเภสัชกรรมดังกล่าวว่ามีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรนี้ทั้งในด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการว่าเป็นไปในลักษณะใด มีข้อจำกัดด้านใดบ้าง ผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้แก่ วสส. ในการจัดการเรียนการสอนในสาขาดังกล่าวนี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อผลิตเจ้าพนักงานเภสัชกรรมให้ได้ตรงตามคุณลักษณะและสมรรถนะที่พึงประสงค์ต่อไป

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง โดยมีขอบเขตคือ ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของหลักสูตรเจ้าพนักงานเภสัชกรรมจากทุกสถาบันในประเทศไทย ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน และ 3) ด้านการบริหารจัดการงานวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (UBU-REC-48/2562)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาเทคนิคเภสัชกรรม จำนวน 88 คน และนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาเทคนิคเภสัชกรรม ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 276 คน การศึกษาใช้ประชากรทั้งหมดในวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร ทั้ง 7 แห่ง ในประเทศไทย

เครื่องมือ

การศึกษานี้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 ของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก (6) โดยมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามความเหมาะสม แบบสอบถามที่สร้างขึ้นได้ถูกตรวจสอบเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ผลการตรวจสอบค่า IOC (index objective congruence) พบว่า ค่าตามแต่ละข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.5 ซึ่งถือได้ว่า ค่าตามมีความตรงเชิงเนื้อหา (7)

หลังจากนั้นทำการตรวจสอบความเที่ยงในกลุ่มอาจารย์ 30 คน และนักศึกษาของ วสส. จังหวัดอุบลราชธานี หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาเทคนิคเภสัชกรรม ชั้นปีที่ 1 อีก 30 คน พบว่ามีความเที่ยงของแบบวัดคุณภาพทั้ง 3 ด้านอยู่ในช่วง 0.83-0.93 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 จึงถือว่าค่าความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษาสูงสุด อายุราชการ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตำแหน่งงาน วิชาที่สอน จำนวน 9 ข้อ ส่วนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร (วัตถุประสงค์ 9 ข้อ, โครงสร้างของหลักสูตร 10 ข้อ, และเนื้อหาหลักสูตร 10 ข้อ) 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน (วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน 13 ข้อ, การวัดและประเมินผล 10 ข้อ, และกิจกรรมเสริมหลักสูตร 10 ข้อ) และ 3) ด้านบริหารจัดการ (อาจารย์ผู้สอน 10 ข้อ, ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ 11 ข้อ, อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 10 ข้อ) แบบวัดเป็นแบบประเมินแบบ Likert ที่มีคะแนนจาก 1-5 (5=เหมาะสมมากที่สุด 4=เหมาะสมมาก, 3=เหมาะสมปานกลาง, 2=เหมาะสมน้อย, 1=เหมาะสมน้อยที่สุด) ส่วนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะและความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งหนังสือถึงผู้อำนวยการของ วสส. ทั้ง 7 แห่งเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล การเก็บข้อมูลทำโดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ และแนบซองจดหมายตอบกลับที่ติดอากรแสตมป์แล้ว การเก็บข้อมูลวิจัยดำเนินการในเดือนมกราคม - มีนาคม 2563

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยใช้การหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อสรุปความเหมาะสมต่อสภาพการจัดการศึกษา

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มอาจารย์จำนวน 88 ฉบับ และกลุ่มนักศึกษา จำนวน 276 ฉบับ ได้รับคืนแบบสอบถามกลับจากกลุ่มอาจารย์ จำนวน 67 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 76.14 และกลุ่มนักศึกษา 254 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.03 กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ร้อยละ 64.18 เป็นเพศหญิง

อายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี ร้อยละ 41.79 อายุ 31-40 ร้อยละ 23.88 อายุ 21-30 ร้อยละ 22.39 และเป็นอาจารย์กลุ่มเภสัชกร ร้อยละ 61.19 วิทยาจารย์ ร้อยละ 22.88 วุฒิมัธยมศึกษา ระดับปริญญาโท ร้อยละ 55.22 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 33.4 และปริญญาเอก ร้อยละ 10.45 อายุราชการอยู่ระหว่าง 1-10 ปี ร้อยละ 38.80 รองลงมาคือ 21-30 ปี ร้อยละ 28.35 11-20 ปี ร้อยละ 17.91 ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา ร้อยละ 88.98 เป็นเพศหญิง อายุ 19-20 ปี ร้อยละ 78.64

การศึกษานำเสนอความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของสภาพการจัดการศึกษาในหลักสูตรเจ้าพนักงานเภสัชกรรม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการ โดยจำแนกตามตัวอย่างที่ในการวิจัย คือ กลุ่มอาจารย์และกลุ่มนักศึกษาโดยมีรายละเอียดในตอนต่อไป

ความเห็นด้านหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร: โดยภาพรวมอาจารย์จากทุกวิทยาลัยเห็นด้วยในระดับมากต่อความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ของหลักสูตร คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย

ในช่วง 3.97 – 4.43 (จากคะแนนเต็ม 5) ดังแสดงในตารางที่ 1 โดยทั้งนี้เมื่อพิจารณารายด้านจะเห็นว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่อาจารย์ในทุกวิทยาลัยให้คะแนนความเห็นด้วยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะด้านวิชาชีพ (4.40±0.60) วิชาในหลักสูตรสามารถทำให้จุดประสงค์ของหลักสูตรบรรลุได้ (4.28±0.62) และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (4.25±0.61) ส่วนประเด็นที่ได้คะแนนต่ำสุด ได้แก่ หลักสูตรมีความเหมาะสมกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบัน (4.06±0.70) และความเข้าใจจุดประสงค์ของหลักสูตร (4.06±0.52)

ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.11-4.40 เมื่อเรียงลำดับ 3 อันดับแรกที่กลุ่มนักศึกษาให้คะแนนสูงสุด ได้แก่ หลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะด้านวิชาชีพ (4.40±0.57) สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง (4.28±0.61) วิชาในหลักสูตรสามารถทำให้จุดประสงค์ของหลักสูตรบรรลุได้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (4.25±0.59) ทั้งอาจารย์และนักศึกษาในแต่ละวิทยาลัยจะให้คะแนนความเห็นในประเด็น

ตารางที่ 1. ความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของหลักสูตรเจ้าพนักงานเภสัชกรรมในด้านหลักสูตร จำแนกตามวิทยาลัย (n=321)

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร		ค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมด้านหลักสูตร (SD)			
		วัตถุประสงค์หลักสูตร	โครงสร้างหลักสูตร	เนื้อหาหลักสูตร	รวม
แห่งที่ 1	อาจารย์ n=8	4.04 (0.37)	3.41 (0.38)	3.71 (0.49)	3.72 (0.41)
	นักศึกษา n=37	4.27 (0.35)	4.14 (0.42)	4.10 (0.41)	4.17 (0.39)
แห่งที่ 2	อาจารย์ n=13	3.97 (0.47)	3.81 (0.48)	3.72 (0.28)	3.83 (0.41)
	นักศึกษา n=45	4.18 (0.37)	4.04 (0.41)	4.09 (0.42)	4.10 (0.40)
แห่งที่ 3	อาจารย์ n=7	4.25 (0.36)	3.90 (0.68)	4.16 (0.69)	4.10 (0.57)
	นักศึกษา n=30	4.11 (0.25)	3.84 (0.40)	3.91 (0.36)	3.95 (0.33)
แห่งที่ 4	อาจารย์ n=7	4.37 (0.31)	4.14 (0.29)	4.33 (0.30)	4.28 (0.30)
	นักศึกษา n=40	4.29 (0.39)	4.09 (0.39)	4.16 (0.38)	4.18 (0.39)
แห่งที่ 5	อาจารย์ n=7	4.29 (0.28)	4.09 (0.23)	4.03 (0.26)	4.13 (0.26)
	นักศึกษา n=26	4.40 (0.36)	4.27 (0.26)	4.30 (0.31)	4.32 (0.31)
แห่งที่ 6	อาจารย์ n=18	4.43 (0.36)	4.12 (0.35)	4.19 (0.34)	4.25 (0.35)
	นักศึกษา n=48	4.16 (0.47)	4.13 (0.38)	4.19 (0.43)	4.16 (0.43)
แห่งที่ 7	อาจารย์ n=7	3.97 (0.52)	3.44 (0.53)	3.76 (0.41)	3.72 (0.48)
	นักศึกษา n=28	4.28 (0.44)	4.11 (0.41)	4.14 (0.43)	4.17 (0.43)
รวมเฉลี่ย	อาจารย์ n=67	4.20 (0.59)	3.84 (0.78)	3.98 (0.69)	4.01 (0.69)
	นักศึกษา n=254	4.23 (0.57)	4.09 (0.61)	4.12 (0.62)	4.15 (0.60)

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่แตกต่างกัน ส่วนประเด็นที่ได้คะแนนต่ำสุด ได้แก่ ความเข้าใจจุดประสงค์ของหลักสูตร (4.05 ± 0.54)

โครงสร้างของหลักสูตร: ความเห็นของอาจารย์ต่อความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรมีคะแนนอยู่ในช่วง 3.41 - 4.14 หรือคิดเป็นระดับปานกลางถึงมาก (ตารางที่ 1) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประเด็นที่อาจารย์ทุกวิทยาลัยให้คะแนนความเหมาะสมสูงสุด 3 อันดับแรก คือ กิจกรรมเสริมหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ (4.15 ± 0.58) จำนวนหน่วยกิตวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต (4.13 ± 0.65) และจำนวนทักษะวิชาชีพ 57 หน่วยกิต (4.03 ± 0.70) ส่วนข้อที่ได้คะแนนน้อยกว่าประเด็นอื่น ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (3.64 ± 0.72) จำนวนหน่วยกิต (4 หน่วยกิต ไม่น้อยกว่า 288 ชั่วโมง) ที่ใช้ในการฝึกงานภาคสนาม (3.67 ± 0.99) และจำนวนหน่วยกิตทั้งหมดของหลักสูตร มี 96 หน่วยกิต (3.76 ± 0.99) โดยวสส.แห่งที่ 1 และ วสส.แห่งที่ 7 ให้คะแนนความเห็นต่อด้านนี้น้อยกว่าที่อื่น ๆ โดยเฉพาะในประเด็นดังต่อไปนี้ ความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิตทั้ง 96 หน่วยกิตตลอดหลักสูตร (2.75 ± 1.16 ; 3.14 ± 1.07) จำนวนหน่วยกิตหมวดทักษะชีวิต 21 หน่วยกิต (3.00 ± 1.20 ; 3.00 ± 1.00 ตามลำดับ) เนื้อหาแต่ละรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (2.88 ± 0.83 ; 3.14 ± 0.90 ตามลำดับ) จำนวนหน่วยกิตการฝึกงานภาคสนาม 4 หน่วยกิต (ไม่น้อยกว่า 288 ชั่วโมง) (2.88 ± 1.25 ; 3.14 ± 0.90 ตามลำดับ) และวิชาที่ใช้ศึกษาสามารถใช้ศึกษาต่อ เนื่องในระดับปริญญาตรีได้ (3.25 ± 0.71 ; 3.14 ± 0.69 ตามลำดับ)

ในส่วนความคิดเห็นของนักศึกษาต่อความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร พบว่า นักศึกษาจากทุกสถาบันมีความเห็นต่อโครงสร้างหลักสูตรในระดับเหมาะสมมาก คิดเป็นคะแนนในช่วง 3.84 - 4.27 เมื่อเรียงลำดับประเด็นที่ได้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของเจ้าพนักงานเภสัชกรรม (4.28 ± 0.57) จำนวนหน่วยกิตทักษะวิชาชีพ 57 หน่วยกิต มีความเหมาะสม (4.18 ± 0.58) เนื้อหาแต่ละรายวิชามีความเหมาะสมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (4.15 ± 0.57) ส่วนประเด็นที่ได้คะแนนต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ได้แก่ จำนวนหน่วยกิตวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต (3.90 ± 0.59) ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (3.94 ± 0.60)

ด้านเนื้อหาของหลักสูตร: โดยภาพรวมอาจารย์ทุกวิทยาลัยให้ความเห็นต่อความเหมาะสมของเนื้อหาในระดับมาก คิดเป็นคะแนนในช่วง 3.71-4.33 ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 เมื่อเรียงลำดับคะแนนสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรควรมีการสำรวจความต้องการของสถานบริการ (4.19 ± 0.68) เนื้อหาวิชาสามารถทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ (4.15 ± 0.61) และเนื้อหาหมวดวิชาเฉพาะช่วยให้ผู้เรียนนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานได้ (4.12 ± 0.56) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น คือ เนื้อหาวิชาต่าง ๆ มีความชัดเจนและไม่ซ้ำซ้อน (3.64 ± 0.64) แต่เมื่อพิจารณาแต่ละสถาบันจะพบว่า วสส.แห่งที่ 1 วสส.แห่งที่ 2 และ วสส.แห่งที่ 7 มีความเห็นต่อความเหมาะสมของเนื้อหาของหลักสูตร คิดเป็นคะแนนที่น้อยกว่าสถาบันอื่น ๆ ได้แก่ 3.71, 3.72 และ 3.76 ตามลำดับ

อาจารย์ใน วสส.แห่งที่ 1 และ วสส.แห่งที่ 2 มีความเห็นที่ตรงกัน คือ เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน (3.00 ± 0.93 ; 3.46 ± 0.66 ตามลำดับ) นอกจากนี้ วสส.ทั้ง 2 แห่ง ยังพบว่าในหลักสูตรยังมีเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับโปรแกรมซอฟต์แวร์ในการทำงานยังมีไม่มาก เช่น โปรแกรมการบริหารจัดการคลังเวชภัณฑ์ express, INVs, INVc, HOSXP (3.13 ± 1.25 ; 3.54 ± 0.66 ตามลำดับ)

ในส่วนความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาจากทุกสถาบันมีความเห็นต่อเนื้อหาของหลักสูตรในระดับเหมาะสมมากและไปในทิศทางเดียวกัน คิดเป็นคะแนนในช่วง 3.91-4.30 ประเด็นที่ได้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เนื้อหาหมวดวิชาเฉพาะช่วยให้ผู้เรียนนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานได้ (4.28 ± 0.55) หลักสูตรมีรายวิชาเกี่ยวกับ พรบ.การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 (4.23 ± 0.62) เนื้อหาวิชาสามารถทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ (4.21 ± 0.55) ส่วนด้านที่มีค่าคะแนนต่ำกว่าข้ออื่น ๆ คือ เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ชัดเจนไม่ซ้ำซ้อน (3.87 ± 0.67) ยกเว้นนักศึกษาจาก วสส.แห่งที่ 1 และ วสส.แห่งที่ 7 ที่ให้คะแนนความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมดูงานนอกสถานที่น้อยกว่าสถาบันอื่น ๆ (3.57 ± 0.93 และ 3.54 ± 0.64 ตามลำดับ)

ความเห็นด้านการจัดการเรียนการสอน

วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน: โดยภาพรวมอาจารย์และนักศึกษาจากทุกวิทยาลัยให้

ความเห็นว่ววิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับที่เหมาะสมมาก คิดเป็นคะแนนในช่วง 3.88-4.53 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 ประเด็นที่กลุ่มอาจารย์ให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อาจารย์แจ้งวัตถุประสงค์ของหลักสูตร รายวิชา เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลของรายวิชาไว้ชัดเจน (4.30±0.63) การสอนมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ (4.25±0.64) และมีกิจกรรมที่ส่งเสริมประสิทธิภาพนักศึกษาในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การทำโครงการจิตอาสา กีฬาสี เข้าค่ายธรรมะ เป็นต้น (4.25±0.61) อย่างไรก็ตามมีเพียงกลุ่มตัวอย่างอาจารย์จาก วสส.แห่งที่ 2 และ วสส.แห่งที่ 7 ที่ให้คะแนนความเห็นแตกต่างจากสถาบันอื่น โดย วสส.แห่งที่ 2 ให้คะแนนความเหมาะสมที่น้อยกว่า วสส. อื่น ๆ ในประเด็นนี้ ดังนั้น อาจารย์ใช้วิธีการสอนที่กระตุ้นความคิด จินตนาการ และสร้างความรู้ด้วยตนเอง (3.69±0.75) และ อาจารย์เลือกใช้รูปแบบการสอนได้เหมาะสมสอดคล้องกับ

วัตถุประสงค์ของรายวิชา และกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน (3.69±0.75) ในขณะที่ วสส.แห่งที่ 7 ให้คะแนนความเหมาะสมน้อยกว่าสถาบันอื่นในด้านอาจารย์ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจอย่างชัดเจน (3.57±0.53) และอาจารย์เลือกใช้รูปแบบการสอนได้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา และกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน (3.57±0.53)

ในส่วนความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาจากทุกสถาบันเห็นว่า วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนในระดับที่เหมาะสมมาก คิดเป็นคะแนนในช่วง 4.04 - 4.44 ดังสรุปไว้ในตารางที่ 2 เมื่อเรียงลำดับคะแนนพบว่า มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มอาจารย์ คือ อาจารย์แจ้งวัตถุประสงค์ของหลักสูตร รายวิชา เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลของรายวิชาไว้ชัดเจน (4.39±0.55) อาจารย์มีการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ (4.36±0.60) อาจารย์มีการเตรียมการสอนที่ดี ได้แก่ มีเอกสารประกอบการสอน มีการ

ตารางที่ 2. ความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของหลักสูตรเจ้าพนักงานเภสัชกรรมในด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามวิทยาลัย (n=321)

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร		ค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมด้านการจัดการเรียนการสอน (SD)			
		วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน	การวัดและประเมินผลการศึกษา	กิจกรรมเสริมหลักสูตร	รวม
แห่งที่ 1	อาจารย์ n=8	4.05 (0.32)	3.88 (0.32)	3.71 (0.32)	3.88 (0.39)
	นักศึกษา n=37	4.33 (0.42)	4.30 (0.38)	3.98 (0.53)	4.20 (0.45)
แห่งที่ 2	อาจารย์ n=13	3.88 (0.52)	4.07 (0.43)	3.94 (0.38)	3.96 (0.45)
	นักศึกษา n=45	4.21 (0.48)	4.16 (0.48)	4.03 (0.45)	4.13 (0.47)
แห่งที่ 3	อาจารย์ n=7	4.09 (0.80)	4.39 (0.52)	4.04 (0.55)	4.17 (0.62)
	นักศึกษา n=30	4.04 (0.37)	4.02 (0.41)	4.06 (0.47)	4.04 (0.42)
แห่งที่ 4	อาจารย์ n=7	4.53 (0.41)	4.53 (0.41)	4.63 (0.44)	4.60 (0.38)
	นักศึกษา n=40	4.33 (0.40)	4.28 (0.38)	4.21 (0.44)	4.27 (0.41)
แห่งที่ 5	อาจารย์ n=7	4.05 (0.14)	4.26 (0.45)	4.29 (0.45)	4.20 (0.34)
	นักศึกษา n=26	4.44 (0.33)	4.35 (0.29)	4.33 (0.27)	4.37 (0.30)
แห่งที่ 6	อาจารย์ n=18	4.22 (0.30)	4.37 (0.42)	4.63 (0.90)	4.41(0.54)
	นักศึกษา n=48	4.29 (0.39)	4.17 (0.37)	4.16 (0.44)	4.21 (0.40)
แห่งที่ 7	อาจารย์ n=7	3.99 (0.52)	3.99 (0.56)	4.13 (0.57)	4.03 (0.55)
	นักศึกษา n=28	4.21 (0.44)	4.11 (0.37)	3.87 (0.48)	4.06 (0.43)
รวมเฉลี่ย	อาจารย์ n=67	4.09 (0.66)	4.20 (0.62)	4.14 (0.67)	4.14 (0.65)
	นักศึกษา n=254	4.26 (0.60)	4.20 (0.57)	4.09 (0.64)	4.18 (0.60)

แนะนำแหล่งค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม (4.35 ± 0.60) นอกจากนี้พบว่าความเห็นของนักศึกษาแต่ละสถาบันใกล้เคียงกัน ส่วนประเด็นที่ได้คะแนนต่ำสุด ได้แก่ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมนักศึกษาในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น การดูงานนอกสถานที่ การทำโครงการจิตอาสา เป็นต้น (4.14 ± 0.66)

ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา : โดยภาพรวมอาจารย์ทุกวิทยาลัยให้ความเห็นต่อหมวดดังกล่าวอยู่ในคะแนนระดับมาก ($3.88-4.53$) ตามที่แสดงรายละเอียดในตารางที่ 2 คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้สอนแจ้งวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนชัดเจนก่อนการเรียนแต่ละวิชา (4.40 ± 0.55) รูปแบบ วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนภาคทฤษฎีมีความเหมาะสม ชัดเจน (4.33 ± 0.59) การวัดและประเมินผลการเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน (4.28 ± 0.55) การวัดและประเมินผลการเรียนสอดคล้องกับเนื้อหารายวิชา (4.28 ± 0.57) เมื่อพิจารณาข้อมูลรายสถาบัน พบว่า วสส. แห่งที่ 1 และ วสส. แห่งที่ 7 มีความเห็นต่อด้านนี้น้อยกว่าสถาบันอื่น คือ 3.88 ± 0.32 และ 3.99 ± 0.56 ตามลำดับ ดังสรุปไว้ในตารางที่ 2 โดย วสส. แห่งที่ 1 ให้คะแนนความเหมาะสมในระดับปานกลางในเรื่องการทดสอบทักษะนักศึกษาในวิชาชีพภาคปฏิบัติทุกครั้งที่จบบทเรียนรายวิชาย่อย (3.38 ± 0.52) ในขณะที่ วสส. แห่งที่ 7 ให้คะแนนปานกลางในเรื่องอาจารย์นำผลจากการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงเทคนิคและวิธีการสอน (3.43 ± 0.53)

ความคิดเห็นของนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นคะแนนในช่วง $4.11-4.35$ ตามรายละเอียดในตารางที่ 2 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้สอนแจ้งวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนชัดเจนก่อนการเรียนแต่ละวิชา (4.32 ± 0.55) รูปแบบ วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนภาคทฤษฎีมีความเหมาะสม ชัดเจน (4.26 ± 0.59) มีการทดสอบทักษะนักศึกษาในวิชาชีพภาคปฏิบัติทุกครั้งที่จบบทเรียนรายวิชาย่อย (4.23 ± 0.55) มีการวัดและประเมินผลทั้งในระหว่างเรียนและหลังเรียน (4.23 ± 0.57) เมื่อพิจารณาความเห็นของนักศึกษาแต่ละสถาบันต่อการวัดและประเมินผลการศึกษาในหลักสูตรนี้พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนประเด็นที่ได้คะแนนต่ำสุด ได้แก่ อาจารย์มีวิธีการประเมินผลนักศึกษาที่หลากหลาย (4.10 ± 0.64)

ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร: อาจารย์จากทุกวิทยาลัยให้ความเห็นต่อความเหมาะสมในด้านนี้ในระดับ

มาก คิดเป็นคะแนนช่วง $3.71 - 4.63$ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 โดยเรียงตามคะแนนเฉลี่ยที่สูงสุด 3 อันดับต้นคือ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำงานบำรู้งานบรรณนิยม ประเพณีอันดีงามอยู่เสมอ (4.31 ± 0.61) มีกิจกรรมส่งเสริมการทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการทำประโยชน์ต่อชุมชน (4.31 ± 0.61) และมีการจัดโครงการ/กิจกรรมเสริมสร้างคุณคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ (4.31 ± 0.62) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ มีการจัดกิจกรรมการศึกษาดูงานนอกสถานที่ (3.91 ± 0.76) โดยพบว่าอาจารย์จาก วสส. แห่งที่ 1 ให้ความเห็นต่อความเหมาะสมของกิจกรรมด้านนี้ต่ำกว่าสถาบันอื่น โดยเฉพาะในประเด็นการจัดกิจกรรมการศึกษาดูงานนอกสถานที่ (2.88 ± 0.99) และ การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ หรือรักษาสีงแวดล้อมอยู่เสมอ (3.38 ± 0.92)

ในส่วนความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า ตัวอย่างจากทุกสถาบันมีความเห็นต่อความเหมาะสมของกิจกรรมเสริมหลักสูตรในระดับมาก คิดเป็นคะแนนในช่วง $3.87-4.33$ ตามรายละเอียดในตารางที่ 2 เมื่อเรียงลำดับค่าคะแนนพบว่า เป็นไปในลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มอาจารย์ คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการทำประโยชน์ต่อชุมชน (4.20 ± 0.58) มีการจัดโครงการ/กิจกรรมเสริมสร้างคุณคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ (4.19 ± 0.61) มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต ปลูกฝังจิตสำนึกและเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่ดีอยู่เสมอ (4.16 ± 0.60) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ มีการจัดกิจกรรมการศึกษาดูงานนอกสถานที่ (3.91 ± 0.77)

ความเห็นด้านการบริหารจัดการ

อาจารย์ผู้สอน: อาจารย์และนักศึกษาจากทุกวิทยาลัยให้คะแนนความเหมาะสมของหมวดนี้ในระดับมาก คิดเป็นคะแนนช่วง $3.80 - 4.59$ ตามรายละเอียดในตารางที่ 3 ประเด็นที่กลุ่มอาจารย์ให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ คุณวุฒิของอาจารย์ประจำมีความเหมาะสมกับหลักสูตร (4.57 ± 0.53) อาจารย์มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพที่สอนเป็นอย่างดี (4.33 ± 0.56) วสส. ได้พัฒนาอาจารย์ผู้สอนทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (4.22 ± 0.79) อย่างไรก็ตามอาจารย์จาก วสส. แห่งที่ 1 ให้คะแนนความเหมาะสมน้อยกว่าสถาบันอื่น แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก (3.80 ± 0.56) โดยข้อที่ได้คะแนนน้อยและอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีการ

จัดอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาด้านการเรียน และกิจกรรมนักศึกษา (3.50 ± 1.07)

ส่วนความคิดเห็นของนักศึกษาต่อความเหมาะสมของอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.19 – 4.57 ดังที่สรุปไว้ในตารางที่ 3 เมื่อเรียงลำดับ 3 อันดับ ได้แก่ คุณวุฒิของอาจารย์ประจำมีความเหมาะสมกับหลักสูตร (4.52 ± 0.52) อาจารย์มีความรู้ทักษะ ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพที่สอนเป็นอย่างดี (4.48 ± 0.57) อาจารย์มีความสามารถในการถ่ายทอดวิชาความรู้ (4.44 ± 0.55) นักศึกษาในแต่ละวิทยาลัยให้คะแนนความเหมาะสมของอาจารย์ผู้สอนเป็นไปในทางเดียวกันและไม่แตกต่างกัน ส่วนประเด็นที่ได้คะแนนต่ำสุด ได้แก่ อาจารย์มีทักษะในการใช้และผลิตสื่อการสอน (4.31 ± 0.61)

สื่อการสอน: ความเห็นของอาจารย์ในด้านความเหมาะสมของสื่อการสอน มีคะแนนตั้งแต่ระดับปานกลางถึงมาก คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.24-4.39 ตามรายละเอียดในตารางที่ 3 โดยคำถามที่ได้คะแนนสูงสุด ได้แก่ เอกสาร

ประกอบการเรียนการสอนเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา (4.1 ± 0.72) ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีวัสดุอุปกรณ์และคอมพิวเตอร์เพียงพอและพร้อมใช้งาน (3.96 ± 0.84) วัสดุการศึกษา ได้แก่ วัสดุประกอบการเรียนการสอน รวมถึงวัสดุสิ้นเปลือง สารเคมีที่ใช้ในห้องปฏิบัติการมีความเหมาะสมกับเนื้อหารายวิชา (3.91 ± 0.83) ส่วนด้านที่มีค่าคะแนนความเหมาะสมต่ำกว่าด้านอื่น ได้แก่ ห้องปฏิบัติการด้านการสอนภาษาต่างประเทศมีความเหมาะสม (3.00 ± 1.21) อย่างไรก็ตามพบว่า อาจารย์จาก วสส.แห่งที่ 1 และ แห่งที่ 2 เห็นว่าสื่อการสอนมีความเหมาะสมในระดับคะแนนที่น้อยกว่าที่อื่น ๆ (3.24 ± 0.27 และ 3.34 ± 0.71 ตามลำดับ) และอยู่ในระดับน้อยที่สุดถึงปานกลาง โดยประเด็นที่ได้คะแนนน้อยที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ ห้องปฏิบัติการด้านการสอนภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ มีความเหมาะสม (1.50 ± 0.93 ; 2.77 ± 1.01 ตามลำดับ) ระบบสารสนเทศมีฐานข้อมูลที่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (2.87 ± 0.64 ; 3.15 ± 1.14)

ตารางที่ 3. ความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของหลักสูตรเจ้าพนักงานเภสัชกรรมในด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามวิทยาลัย (n=321)

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร		ค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมด้านการบริหารจัดการ (SD)			
		อาจารย์ผู้สอน	ด้านสื่อการเรียนการสอน	ด้านอาคาร สถานที่ และสภาพแวดล้อม	รวม
แห่งที่ 1	อาจารย์ n=8	3.80 (0.56)	3.24 (0.27)	3.46 (0.40)	3.50 (0.41)
	นักศึกษา n=37	4.40 (0.41)	3.95 (0.53)	3.86 (0.61)	4.07 (0.51)
แห่งที่ 2	อาจารย์ n=13	3.97 (0.61)	3.34 (0.71)	3.42 (0.71)	3.83 (0.41)
	นักศึกษา n=45	4.29 (0.47)	3.76 (0.57)	3.85 (0.51)	3.96 (0.51)
แห่งที่ 3	อาจารย์ n=7	4.14 (0.46)	3.61 (0.74)	3.81 (0.39)	4.10 (0.57)
	นักศึกษา n=30	4.19 (0.47)	3.59 (0.76)	3.54 (0.71)	3.77 (0.64)
แห่งที่ 4	อาจารย์ n=7	4.59 (0.6)	4.39 (0.44)	4.44 (0.56)	4.28 (0.30)
	นักศึกษา n=40	4.52 (0.42)	4.04 (0.61)	4.08 (0.53)	4.21 (0.52)
แห่งที่ 5	อาจารย์ n=7	4.23 (0.51)	3.69 (0.48)	3.40 (0.68)	4.13 (0.26)
	นักศึกษา n=26	4.57 (0.38)	4.27 (0.35)	4.31 (0.39)	4.38 (0.37)
แห่งที่ 6	อาจารย์ n=18	4.36 (0.40)	4.05 (0.57)	3.95 (0.58)	4.25 (0.35)
	นักศึกษา n=48	4.42 (0.44)	3.98 (0.46)	4.02 (0.45)	4.14 (0.45)
แห่งที่ 7	อาจารย์ n=7	4.17 (0.42)	3.79 (0.64)	4.00 (0.54)	3.72 (0.48)
	นักศึกษา n=28	4.32 (0.47)	3.49 (0.67)	3.57 (0.58)	3.79 (0.57)
รวมเฉลี่ย	อาจารย์ n=67	4.18 (0.69)	3.73 (0.87)	3.78 (0.83)	3.89 (0.80)
	นักศึกษา n=254	4.39 (0.58)	3.87 (0.80)	3.90 (0.78)	4.05 (0.72)

ตามลำดับ) อุปกรณ์ห้องปฏิบัติการทางด้านเภสัชกรรม มีความทันสมัย เพียงพอ และพร้อมใช้งาน (3.13 ± 0.64 ; 3.38 ± 1.04 ตามลำดับ)

ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อความเหมาะสมของสื่อการสอน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางถึงมากเช่นเดียวกัน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.49-4.27 ตามรายละเอียดในตารางที่ 3 สิ่งที่ถูกกลุ่มนักศึกษาเห็นว่าเหมาะสมสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ เอกสารประกอบการเรียนการสอนมีความเหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา (4.16 ± 0.61) ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ มีวัสดุอุปกรณ์ และคอมพิวเตอร์ เพียงพอและพร้อมใช้งาน (4.00 ± 0.76) และการบริการสืบค้นหนังสือ สิ่งพิมพ์ และวารสารผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ตมีความสะดวกและใช้งานง่าย (3.98 ± 0.78) ส่วนข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุดพบเช่นเดียวกับกลุ่มอาจารย์ คือ ห้องปฏิบัติการด้านการสอนภาษาต่างประเทศ (3.60 ± 0.84) นอกจากนี้พบว่า นักศึกษาจาก วสส.แห่งที่ 7 ให้ความเห็นต่อความเหมาะสมของสื่อการสอนในระดับปานกลางซึ่งแตกต่างจากนักศึกษาสถาบันอื่น ๆ โดยเฉพาะในประเด็นการให้บริการระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งมีจุดเชื่อมต่อครอบคลุมทั่วถึงและพร้อมใช้งาน (2.75 ± 1.32) การจัดซื้อ จัดหาเครื่องมือ และวัสดุที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ (3.18 ± 0.86) อุปกรณ์ห้องปฏิบัติการทางด้านเภสัชกรรม มีความทันสมัย เพียงพอ และพร้อมใช้งาน (3.29 ± 1.01)

อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม: โดยภาพรวมอาจารย์จากทุกวิทยาลัยเห็นว่า อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($3.40 - 4.44$) ตามรายละเอียดในตารางที่ 3 โดยประเด็นที่ได้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานที่ฝึกปฏิบัติงานมีความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะของรายวิชา (4.22 ± 0.60) ห้องเรียนปฏิบัติการมีความเหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะรายวิชา (3.97 ± 0.67) ห้องเรียนเพียงพอ มีขนาดเหมาะสม และพร้อมใช้งาน (3.82 ± 0.85) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำกว่าด้านอื่น ได้แก่ จำนวนอุปกรณ์กีฬาและสถานที่สำหรับออกกำลังกายมีเพียงพอ และเหมาะสม (3.42 ± 1.00) อย่างไรก็ตามพบว่า อาจารย์จาก วสส.แห่งที่ 1 วสส.แห่งที่ 2 และวสส.แห่งที่ 5 ให้คะแนนในหมวดนี้น้อยกว่าสถาบันอื่น ๆ (3.46 ± 0.40 ; 3.42 ± 0.71 ; 3.40 ± 0.68 ตามลำดับ) โดยเฉพาะ 3 อันดับที่ได้คะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ ดังนี้ จำนวนอุปกรณ์กีฬาและ

สถานที่สำหรับออกกำลังกาย (2.88 ± 0.99 ; 2.85 ± 1.28 ; 3.14 ± 0.90 ตามลำดับ) การจัดพื้นที่/สถานที่สำหรับนักศึกษาและอาจารย์พบปะ สังสรรค์หรือทำงานร่วมกัน (3.13 ± 0.83 ; 3.38 ± 0.87 ; 3.14 ± 0.90 ตามลำดับ) การจัดพื้นที่/สถานที่สำหรับนักศึกษาได้ทำกิจกรรมและศึกษาดูด้วยตนเอง (3.13 ± 0.99 ; 3.38 ± 0.96 ; 3.14 ± 0.90 ตามลำดับ)

นักศึกษาให้คะแนนความเหมาะสมในประเด็นนี้ในระดับมาก คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.54-4.31 (ตารางที่ 3) เมื่อเรียงลำดับคะแนน ประเด็นที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ สถานที่ฝึกปฏิบัติงานมีความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะของรายวิชา (4.11 ± 0.61) ห้องเรียนปฏิบัติการมีความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะรายวิชา (4.07 ± 0.64) การจัดอาคารสถานที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน (4.04 ± 0.70) ประเด็นที่ได้คะแนนต่ำกว่าด้านอื่น ได้แก่ จำนวนอุปกรณ์กีฬาและสถานที่สำหรับออกกำลังกาย (3.44 ± 1.02) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาแต่ละวิทยาลัย พบว่า นักศึกษาจาก 3 วิทยาลัยมีความเห็นที่แตกต่างจากสถาบันอื่น ๆ โดยประเมินสภาพอาคารสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง และมีข้อที่ให้คะแนนความเหมาะสมต่ำที่สุด ดังนี้ 1) วสส.แห่งที่ 2 เห็นว่าจำนวนอุปกรณ์กีฬาและสถานที่สำหรับออกกำลังกายมีเพียงพอและเหมาะสม (3.22 ± 0.90) 2) วสส.แห่งที่ 3 เห็นว่าจำนวนอุปกรณ์กีฬาและสถานที่สำหรับออกกำลังกายมีเพียงพอและเหมาะสม (3.10 ± 1.27) ห้องสมุดของวิทยาลัยมีความสะดวกในการใช้บริการ (3.10 ± 1.21) 3) วสส.แห่งที่ 7 ให้คะแนนโรงอาหารสะอาดและมีที่นั่งรับประทานอาหารเพียงพอและเหมาะสม เท่ากับ 3.04 ± 0.92

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

อาจารย์และนักศึกษาเห็นว่า หลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรระยะสั้น 2 ปีที่สามารถผลิตนักศึกษาได้ตามความต้องการของชุมชน เมื่อจบการศึกษาแล้วมีงานรองรับและมีทักษะที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติในการทำงานได้จริง

“สามารถตอบสนองความต้องการกำลังของสถาบันบริการได้ เป็นไปตามมาตรฐานที่คณะกรรมการอาชีวศึกษากำหนด” (อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร)

“ใช้เวลาเรียนระยะสั้น จบไปมีงานรองรับ การเรียนการสอน จะสอนในสิ่งที่สามารถนำไปใช้จริงในสายอาชีพ อาจารย์และบุคลากรมีประสบการณ์และความชำนาญ” (นักศึกษา)

อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า จุดด้อยหรือจุดที่ควรพัฒนาของหลักสูตร คือจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรค่อนข้างมาก ทำให้เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ช่วยเพิ่มทักษะชีวิตมีน้อย ช่วงเวลาที่ใช้ในการฝึกงานมีน้อย ทักษะบางอย่างไม่ตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตในปัจจุบัน ปัญหาในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนซ้ำชุด ไม่เพียงพอ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาในความก้าวหน้าของสายงานที่ไม่ชัดเจน

“อยากให้มีวิชาเกี่ยวกับการสอนใช้โปรแกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเจ้าพนักงานเภสัชกรรมที่จะต้องใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต” (นักศึกษา)

“อุปกรณ์อำนวยความสะดวก อุปกรณ์ต่าง ๆ ใน การเรียนไม่เพียงพอต่อนักศึกษา” (นักศึกษา)

“เนื้อหา...มีความเป็นปัจจุบันในบางเรื่องที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในโรงพยาบาล แต่วิชาพื้นฐานบางวิชา อาจไม่เป็นปัจจุบัน” (อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร)

“ความก้าวหน้าน้อย และหลักสูตร ปวส. ชั่วโมงการเรียนน้อยแค่ 2 ปี ไม่เพียงพอสำหรับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต เนื่องจากต้องการคนที่ทำงานแทนหรือแบ่งเบาภาระงานที่เร่งรีบ ซึ่งหลักสูตรเรียน 2 ปี ทำให้เสียเจ้าพนักงานเภสัชกรรมไปเรียนต่อสายงานอื่นที่ก้าวหน้ากว่า เพื่อให้จบปริญญาตรีและเปลี่ยนสายงาน” (อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร)

การอภิปรายและสรุปผล

หลักสูตร

ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สอดคล้องไปทางเดียวกัน โดยเฉพาะประเด็น หลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะด้านวิชาชีพ และรายวิชาสามารถทำให้จุดประสงค์ของหลักสูตรบรรลุได้ รวมถึงส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับสุกัณหา หมวดทอง (8) ที่ได้ประเมินหลักสูตรเจ้าพนักงานเภสัชกรรมไว้ในปี พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นหลักสูตรเดิม และพบว่า ผู้บริหาร และอาจารย์ประจำหลักสูตรรับรู้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และปรัชญาหลักสูตรมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะวิชาชีพ ทั้งนี้เนื่องจากทุกวิทยาลัยได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไว้อย่างชัดเจนและตรงกันตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและสภาเภสัชกรรม (4)

ด้านโครงสร้างของหลักสูตร โดยรวมพบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยต่อจำนวนหน่วยกิตทักษะวิชาชีพ 57 หน่วยกิต และวิชาเลือก 6 หน่วยกิต ว่ามีความเหมาะสมแล้ว แต่นักศึกษาเห็นว่า รายวิชาเลือกควรเปิดสอนให้หลากหลายและสามารถเลือกได้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้มีความรู้และทักษะด้านอื่น ๆ ร่วมด้วย อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า วสส.แห่งที่ 1 และ วสส.แห่งที่ 7 เห็นว่า จำนวนหน่วยกิตในการฝึกงานภาคสนาม 4 หน่วยกิต (คิดเป็น 288 ชั่วโมง) นั้นยังไม่เพียงพอ สอดคล้องกับผลสำรวจด้วยคำถามปลายเปิดที่ระบุว่า นักศึกษาต้องใช้เวลาเรียนอัดแน่น ช่วงเวลาที่ใช้ในการฝึกงานมีน้อย ทักษะบางอย่างไม่ตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตในปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากการปรับปรุงหลักสูตรจากประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาสารสนเทศศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2550 จากเดิม 86 หน่วยกิต มาเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาเทคนิคเภสัชกรรม พ.ศ. 2561 จำนวน 96 หน่วยกิต โดยคงระยะเวลาเรียน 2 ปี เท่าเดิม ทำให้ต้องเพิ่มหมวดวิชาปรับพื้นฐานวิชาชีพ จำนวน 12 หน่วยกิต และปรับลดการฝึกทักษะวิชาชีพจากเดิม 6 หน่วยกิต เป็น 4 หน่วยกิต

สำหรับด้านเนื้อหาของหลักสูตรนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งอาจารย์และนักศึกษา วสส.แห่งที่ 1 วสส.แห่งที่ 2 และวสส.แห่งที่ 7 มีความเห็นว่า เนื้อหาในรายวิชาบางส่วนมีความซ้ำซ้อน อาจเนื่องมาจากการเน้นหมวดทักษะวิชาชีพ และบางวิชาจำเป็นต้องมีเนื้อหาที่กล่าวถึงเนื้อหาของวิชาอื่น ๆ เช่น วิชาความรู้เบื้องต้นเรื่องยาบำบัดโรค ซึ่งจำเป็นต้องมีการทบทวนเนื้อหาวิชาโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ วิชาเภสัชวิทยา วิชาบริการเภสัชกรรม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เนื้อหาที่ยังมีน้อยและจำเป็นต้องเพิ่มเติมในหลักสูตร ได้แก่ โปรแกรมที่ใช้ในการทำงาน เช่น โปรแกรมการบริหารจัดการคลังเวชภัณฑ์ express, INVs, INVC, HOSXP เป็นต้น

การจัดการเรียนการสอน

ในด้านวิธีการสอนและกิจกรรมการสอน ปัจจุบันแต่ละหลักสูตรถูกกำหนดให้ต้องจัดทำ มคอ.ต่าง ๆ ดังนั้นการระบุหรือแจ้งวัตถุประสงค์ และการประเมินผลของหลักสูตร/รายวิชา จึงมีการดำเนินงานอย่างชัดเจน นอกจากนี้การสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพซึ่งถูกกำหนดไว้โดยสถาบันพระบรมราชชนก (9) จะถูกปฏิบัติในทุกหลักสูตรอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม

อาจารย์ผู้สอนของ วสส.แห่งที่ 2 และ วสส. แห่งที่ 7 ยังประสบปัญหาด้านการสอนที่กระตุ้นความคิด จินตนาการ และสร้างความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ทั้งนี้เนื่องจากประสบการณ์การสอนและการออกแบบการเรียนการสอนในปัจจุบันต้องถูกปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคสมัยและความต้องการของผู้เรียนที่แตกต่างจากในอดีต สอดคล้องกับสมิทร คุณานุกร (10) ที่กล่าวว่า การสอนที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้นั้น ครูควรใช้วิธีสอนหลาย ๆ แบบ เพราะการใช้วิธีสอนบรรยายอย่างเดียว อาจไม่ส่งเสริมพัฒนาการและทัศนคติได้อย่างแท้จริง ทั้งยังไม่ส่งเสริมการคิด การแสดงออก และการแก้ปัญหาอีกด้วย

ในด้านการวัดและประเมินผล ทั้งอาจารย์และนักศึกษาเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน คือ ผู้สอนแจ้งวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนชัดเจนก่อนการเรียนแต่ละวิชา และรูปแบบ วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนภาคทฤษฎีมีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากมาจากการสอนทุกครั้ง อาจารย์ได้แจ้งวิธีและรูปแบบการวัดและประเมินผลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนทราบและมีส่วนร่วมในการกำหนดการวัดและประเมินผลในแต่ละวิชา ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (11) กล่าวถึงความจำเป็นของการวัดและประเมินผลว่าต้องมีเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของอาจารย์และของผู้เรียนเอง แต่อาจารย์ของ วสส.แห่งที่ 1 ให้คะแนนความเหมาะสมต่อด้านนี้น้อยกว่าสถาบันอื่นคือ ระดับปานกลาง (3.88 ± 0.52) ในประเด็นการทดสอบทักษะนักศึกษาในวิชาชีพภาคปฏิบัติทุกครั้งที่จบบทเรียนรายวิชาย่อย ทั้งนี้เนื่องจากการออกแบบการสอนของอาจารย์ส่งผลให้ไม่มีการสอบย่อยทุกครั้งที่มีการเรียนในภาคปฏิบัติ ในขณะที่ วสส.แห่งที่ 7 ให้คะแนนปานกลาง (3.71 ± 0.76) ในประเด็นอาจารย์นำผลจากการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงเทคนิคและวิธีการสอน ซึ่งผลที่พบเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า วิทยาลัยหรือหลักสูตรควรหาแนวทางปรับปรุงส่งเสริมประเด็นดังกล่าว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนให้มากขึ้น

ในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันในระดับมาก (4.24 ± 0.67 ; 4.09 ± 0.64 ตามลำดับ) คือ มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำนุบำรุงขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามอยู่เสมอ (4.31 ± 0.61 ; 4.14 ± 0.62 ตามลำดับ) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการ

ทำประโยชน์ต่อชุมชน (4.31 ± 0.61 ; 4.20 ± 0.58 ตามลำดับ) และมีการจัดโครงการ/กิจกรรมเสริมสร้างคุณคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ (4.31 ± 0.62 ; 4.19 ± 0.61 ตามลำดับ) ทั้งนี้เนื่องจาก วสส. ทุกแห่งต้องมีการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม และต้องเป็นวิทยาลัยคุณธรรมตามพันธกิจของวิทยาลัยในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม (9) อย่างไรก็ตาม วสส.แห่งที่ 1 ให้ความเห็นในเรื่องความเหมาะสมในระดับปานกลาง (2.88 ± 0.99) สำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาดูงานนอกสถานที่ อันอาจเนื่องมาจากเนื้อหาวิชา จำนวนชั่วโมงที่มากและแน่นเกินไป จึงทำให้ไม่มีเวลาในการศึกษาดูงานนอกสถานที่ แม้ว่าในหลักสูตรจะระบุกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์

การบริหารจัดการ

ในด้านอาจารย์ผู้สอนพบว่า คุณวุฒิของอาจารย์ประจำมีความเหมาะสมกับหลักสูตร อาจารย์มีความรู้ทักษะ ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพที่สอนเป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนร้อยละ 58.21 มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี และร้อยละ 65.67 มีวุฒิปริญญาโทขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากคำถามปลายเปิดที่พบว่าอาจารย์มีความชำนาญในเรื่องการเรียนการสอน มีประสบการณ์ในการสอน และมีความถนัดในการสอนตามที่ได้รับมอบหมายในแต่ละวิชา และมีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาสอบถามเพิ่มเติมในส่วนที่ไม่เข้าใจ กอปรกับ วสส. ได้พัฒนาอาจารย์ผู้สอนทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรนี้ส่วนใหญ่เป็นเภสัชกร ซึ่งตรงกับหลักสูตรเจ้าพนักงานเภสัชกรรม อย่างไรก็ตามพบประเด็นที่มีคะแนนความเหมาะสมต่ำกว่าด้านอื่น คือ อาจารย์ได้สอนเสริมให้กับผู้เรียนเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละวิชา ซึ่งอาจมีข้อจำกัดมาจากจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 96 หน่วยกิต ทำให้มีความเร่งรัดในการเรียนการสอน 2 ปี จึงส่งผลให้อาจารย์ไม่สามารถสอนเสริมได้ทุกวิชา

ในด้านสื่อการเรียนการสอนพบว่า อาจารย์จาก วสส.แห่งที่ 1 และ วสส.แห่งที่ 7 ให้คะแนนความเหมาะสมในหมวดสื่อการเรียนในระดับน้อยที่สุดจนถึงปานกลางในหลายประเด็น ดังนี้ 1) การจัดซื้อ จัดหาเครื่องมือและวัสดุที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน 2) วัสดุการศึกษา เครื่องมืออุปกรณ์ มีการปรับปรุงพัฒนาเพียงพอกับสภาพปัจจุบัน 3) การบริการสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 4) ระบบ

สารสนเทศมีฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 5) การให้บริการระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีจุดเชื่อมต่อครอบคลุมทั่วถึง 6) อุปกรณ์ห้องปฏิบัติการทางด้านเภสัชกรรมทันสมัยเพียงพอ พร้อมใช้งาน 7) ความเหมาะสมของห้องปฏิบัติการด้านการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากคำถามปลายเปิดที่พบว่า อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนมีน้อยหรือไม่เพียงพอ เช่น รายวิชาการเตรียมยาเบื้องต้น ซึ่งเป็นวิชาที่ต้องมีปฏิบัติการในห้องทดลอง เกิดการขาดวัสดุอุปกรณ์หรือมีการชำรุด ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติการได้สมบูรณ์ นอกจากนี้มีการให้ความเห็นว่าควรมีสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันตามยุคสมัย รวมถึงโปรแกรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอนควรเหมือนกับที่ใช้จริงในโรงพยาบาล และควรตรวจสอบความพร้อมของการใช้งานของอุปกรณ์ในห้องเรียนต่าง ๆ และควรมีเอกสารประกอบการสอน ตำรา หรือ หนังสือใช้ร่วมกันทั้ง 7 วิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา หมวดทอง (8) ที่ประเมินปัจจัยพื้นฐานด้านทรัพยากรของหลักสูตรนี้ในปี พ.ศ. 2554 และพบว่า วัสดุอุปกรณ์ในการทำปฏิบัติการและสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนนั้นไม่เพียงพอ

อย่างไรก็ตามในส่วนของการอาคาร สถานที่และสภาพแวดล้อม อาจารย์และนักศึกษาจากทุกวิทยาลัยให้ความเห็นว่ามีเหมาะสมสอดคล้องกับการเรียนและลักษณะรายวิชา ยกเว้นในบางประเด็นที่มีข้อจำกัดในบางวิทยาลัย เช่น ข้อจำกัดในสถานที่ออกกำลังกายรวมถึงจำนวนอุปกรณ์กีฬา การจัดพื้นที่/สถานที่ให้นักศึกษาจัดกิจกรรมและศึกษาด้วยตนเอง รวมถึงพื้นที่สำหรับการพบปะทำงานร่วมกันสำหรับนักศึกษาและอาจารย์ รวมถึงโรงอาหารสะอาดและมีที่นั่งเพียงพอ กรมอาชีวศึกษา (12) กล่าวว่า อาคารสถานที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างคุณภาพของนักศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะนักศึกษาย่อมต้องการห้องเรียนและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นสถานศึกษาในปัจจุบันจึงควรให้ความสำคัญต่ออาคารเรียนและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นกว่าเดิม และจัดให้สอดคล้องกับหลักวิชาและธรรมชาติของผู้เรียน

อย่างไรก็ตามผลการสำรวจที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้มีข้อจำกัดคือ อาจมีอคติเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษามองตอบตามความคิดว่าผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์ต้องการให้คะแนนการประเมินอยู่ในระดับสูง ในขณะที่กลุ่ม

อาจารย์ อาจมีความกังวลต่อภาพลักษณ์ของวิทยาลัยที่ตนสังกัดอยู่จึงให้คะแนนสูง ซึ่งอาจส่งผลทำให้ไม่ได้ผลการศึกษาที่แท้จริงในบางประเด็น นอกจากนี้ การประเมินความเหมาะสมของการจัดการศึกษารั้งนี้เป็นการประเมินจากประสบการณ์ของอาจารย์และผู้เรียน แต่ไม่ได้มีเกณฑ์ที่ชัดเจนในเรื่องความเหมาะสม การศึกษาในอนาคตควรหาเกณฑ์ที่มีความชัดเจนมากขึ้น เช่น เกณฑ์ของ ASEAN University Network และควรมีผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่นอกเหนือจากอาจารย์และผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า หลักสูตรเจ้าพนักงานเภสัชกรรมในประเทศไทย ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น 7 วิทยาลัยในทุกภูมิภาคนั้น มีสิ่งที่ควรพิจารณาปรับปรุงเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างสัมฤทธิ์ผล ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ในด้านหลักสูตร สถาบันควรพิจารณาจำนวนหน่วยกิตการฝึกปฏิบัติงานทักษะวิชาชีพให้เหมาะสมสอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริงของนักศึกษา รวมถึงความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต นอกจากนี้ควรพิจารณาความซ้ำซ้อนของเนื้อหาในแต่ละรายวิชา และควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีเนื้อหาตามโปรแกรมต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานจริงเพิ่มขึ้น

2. ในด้านการเรียนการสอน สถาบันควรมีการพัฒนาอาจารย์อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับวิธีการสอนและการออกแบบการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหรือวิธีการต่าง ๆ ที่ทันสมัย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวิชา ซึ่งสามารถกระตุ้นความคิด จินตนาการ และสร้างความรู้และทักษะของผู้เรียน

3. ในด้านการบริหารจัดการ ควรมีการปรับปรุงทรัพยากรสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีเพียงพอและใช้ประโยชน์ได้สูงสุดทั้งด้านอาคาร สถานที่ อุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย นอกจากนี้ควรมีการพัฒนาทักษะด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะห้องปฏิบัติการด้านการสอนภาษาอังกฤษ รวมถึงการจัดการอาคารสถานที่ในด้านที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพกายและใจของนักศึกษา เช่น โรงอาหาร สถานที่ออกกำลังกาย พื้นที่จัดกิจกรรม เป็นต้น

4. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรเจ้าพนักงานเภสัชกรรมให้มีความจำเพาะเจาะจงและมีความเป็นวิชาชีพสูงขึ้น เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในสายงาน ซึ่งจะส่งผลต่อให้เจ้าพนักงานเภสัชกรรมคงอยู่ในระบบบริการต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือด้วยดี ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.ธีราพร สุภาพันธุ์ ผศ.(พิเศษ) ภาณุ อารมณ์ จตุภัทรวงศ์ ภก.ดร.เกียรติศักดิ์ แซ่ฮิว ภาณุ.มัลลิกา สุปถ และภญ.จันจรีย์ ดอกบัว ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพ ของแบบสอบถาม ผู้อำนวยการวิทยาลัยการสาธารณสุข สิรินคร ทุกแห่งที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล และ สดท้ายนี้ขอขอบคุณอาจารย์และนักศึกษาทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมืออย่างดีในการตอบแบบสอบถาม จนทำให้ งานวิจัยเป็นอย่างดีจนงานวิจัยนี้สำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

1. Buasri T. Curriculum theory: Curriculum design and develop ment. Bangkok: Public Development Education Bureau; 1999.
2. Srisa-an W. Principles and systems of educational adminis tration. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirath Open University Press; 2000.
3. Sayorwan W. Role of pharmacy technician in consumer protection fair in provincial public health office [master thesis]. Nakhorn Pathom: Silpakorn University; 2004.
4. Praboromarajchanok institute. Diploma programme in phar- maceutical techniques, revised 2018. Nonthaburi: Praboro marajchanok Institute; 2018.
5. The Pharmacy Council. Competencies of pharmacy technician from the resolution of the Pharmacy Council meeting no. 6/2014, July 21, 2014. Nontha buri; 2014.
6. Praboromarajchanok Institute. Handbook of internal educational quality assurance. According to vocatio- nal standards of 2018, colleges under Praboromara- jchanok Institute. Nonthaburi: Praboromarajchanok Institute; 2018.
7. Srisa-ard B. Preliminary research. 9th ed. Bangkok: Suwiriyasan; 2013.
8. Muadthomg S, Suksri H, Rotanatanya S, Amornrote worawut C. Research and evaluation of public health diploma program. (pharmaceutical techniques), revised 2007. Khon Kaen: Sirindhorn College Of Public Health, Khon Kaen; 2011.
9. Praboromarajchanok Institute. Handbook of opera- tions for the formation of graduate identity Praboro- majchanok Institute. Nonthaburi: Yuttarin Printing; 2011.
10. Kunakorn S. Curriculum and instruction. 4th ed. Bangkok: Chuan Printing; 1980.
11. Wongnutararot P. Academic administration. Bang- kok: Pimdee; 2002.
12. Department of Vocational Education. Premises of the college. Bangkok: Printing Department Press; 1995.